

ТОКАР ЯРИНА ІЛЛІВНА

Аспірант кафедри фінансів

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Україна

ГОБЛИК ВОЛОДИМИР ВАСИЛЬОВИЧ

д. е. н. доцент

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Україна

ЩЕРБАН ТАТЬЯНА ДМИТРІВНА

д. псих. професор

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Україна

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕПРЕСИВНИХ РИНКІВ ПРАЦІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Аналіз зарубіжного досвіду регулювання депресивних ринків праці вказує на ряд нових тенденцій зумовлених посиленням процесів глобалізації світової економіки, які знаходять своє вираження у поглибленні інституалізації форм і методів регулювання, зміні цільових установок та системному моніторингу депресогенеруючих чинників і на цій основі прийняття превентивних заходів по локалізації їх негативних наслідків.

Аналіз та виявлення причин, які детермінують процеси дивергенції на локальних просторових ринках праці має важливе значення для розробки державної стратегії їх регулювання. Не дивлячись на множинність депресоформуючих чинників та форм їх прояву для кожної країни можна виділити ряд спільних проблем, основними із яких є:

- моногалузева структура економіки окремих територіальних громадських систем, яка об'єктивно веде до вузького поділу праці, наслідком чого є суттєве обмеження вибору трудової діяльності;

- тривала рентно-сировинна зорієнтованість економіки окремих адміністративних формувань, що створює нерівні стартові умови їх входження в ринок, що склалися на початковому етапі реформ в просторовому зрізі, в динаміці становленням ринкових форм господарювання, що генерує диспропорції в рівнях зайнятості населення;
- суттєва структурно-технологічна відсталість пріоритетних сфер господарювання, що звужує можливості застосування висококваліфікованої праці і веде до її низької конкурентоспроможності;
- слабо диверсифіковані структура економіки та нерозвинутість виробничої і соціальної інфраструктур значної частини депресивних адміністративно-територіальних формувань ускладнює розвиток різних форм та обмежує можливості зайнятості економічно активного населення, що проживає на депресивних територіях;
- специфіка функціонування пріоритетних сфер господарювання обумовлена дією природно-кліматичних умов (сільське господарство, туризм і рекреація), внаслідок чого зайнятість населення має сезонний характер, що веде до нераціонального використання праці.

Вище відмічені чинники вказують на те, що депресія є системним явищем, що вносить суттєві корективи у цільові установки регулювання депресивних ринків праці в економічно розвинутих країнах. Змістом державної політики регулювання депресивних ринків праці в сучасних умовах стає усунення передумов прогресуючого відставання та призупинення процесу руйнування людського капіталу шляхом здійснення глибоких структурних техніко-технологічних змін виробництва, стимулювання інвестицій у перспективні сфери економіки, які здатні забезпечити ефективну зайнятість населення, яке проживає на територіях, що мають статус депресивних. Врахування існуючих тенденцій і зумовлених ними змін цільових установок має важливе значення для реалізації державної політики регулювання зайнятості на депресивних територіях в Україні. По-суті, змінюється сама філософія державного регулювання трудових ресурсної політики, траєкторія руху

якої проходить від забезпечення ефективної зайнятості, яка ставиться сьогодні, до поступового усунення існуючих диспропорцій в рівні зайнятості населення, яка склалася в просторовому зрізі. Це вносить значну дозу реальності в реалізацію державної політики розвитку і підтримки проблемних ринків праці і робить їх вирішення реально можливим. По-суті, це закладає основу поступового переходу від політики «компенсую чого» характеру до стимулювання їх розвитку на основі розкриття їх власного потенціалу розвитку при активній державній підтримці. Відмінність у цільових підходах до розв'язання проблеми зайнятості на депресивних територіях полягає у тому, що залучення інфраструктури дозволяє сформувати сприятливі умови для економічного зростання на довгострокову перспективу, в той час коли компенсуючи політика може дати лише тимчасовий ефект. Така постановка проблеми закладає в концепцію дій держави на депресивних ринках праці вирішення цілого вузла взаємозв'язаних проблем, а саме:

- стимулювання попиту на працю;
- розвиток якісних характеристик робочої сили;
- вирішення проблеми заниженої ціни праці;
- формалізація масштабного неформального сектора;
- зниження рівня безробіття шляхом диверсифікації економіки;
- підтримка різних форм зайнятості населення шляхом стимулювання підприємницької активності.

Реалізація окресленого вище вузла проблем повинна опиратися на нагромадження досвіду економічно розвинутих країн світу. Його аналіз показує, що набір інструментів державного регулювання депресивних ринків праці не підпорядкований єдиній універсальній державній концепції і значно диференційований в залежності від проблем, характерних для кожної країни. Однак, це не виключає наявності схожих взаємозв'язаних проблем для багатьох країн світу, де вони сконцентровані на депресивних територіях. В агрегованому плані ці проблеми зводяться до реалізації пасивних і активних важелів регулювання при домінуванні останніх, які функціонально покликані

«стимулювати попит на робочу силу, тобто формування умов для заохочення підприємців у створенні нових робочих місць, сприянні само зайнятості.

Список використаної літератури

1. Мікловда, В. П. Життєздатний економічний розвиток регіону: Монографія [Текст] / редкол.: В. П. Мікловда, С. С. Слава-Продан, С. В. Сембер, В. В. Гоблик. — Ужгород: Ліра, 2009. — 432 с.
2. Регулювання трудовіграційних процесів в транскордонному регіоні: монографія / М. І. Пітюлич, В. В. Гоблик, Т. Д. Щербан, М. М. Пітюлич та ін.; за заг. ред. д.е.н., проф. Пітюлича М. І. — Мукачево: Вид-во МДУ, 2015. — 150 с.
3. Гоблик В.В. Спільні транскордонні регіони України та ЄС: зовнішньоекономічний аспект: [монографія] / В.В. Гоблик. — Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2012. — 305 с.